

Sygn. akt I C 765/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 listopada 2019 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący Sędzia del. Michał Jank

Protokolant sekr. sąd. Karolina Marcinkowska

po rozpoznaniu w dniu 31 października 2019 r. w Gdańsku

na rozprawie

sprawy z powództwa K. M.

przeciwko E. T.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

I. oddała powództwo;

II. zasądza od powódki K. M. na rzecz pozwanej E. T. kwotę 5.417 zł (pięć tysięcy czterysta siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

UZASADNIENIE

Powódka K. M. wniosła pozew przeciwko E. T., domagając się uznania za bezskuteczną wobec powódki umowy darowizny lokalu mieszkalnego, położonego w G. przy ul. (...), dla którego Sąd Rejonowy Gdańsk-Północ w Gdańsku III Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...), zawartej w formie aktu notarialnego pomiędzy M. C. a pozwaną w dniu 9 grudnia 2013 r. Wniosła także o zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego i opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

W uzasadnieniu wskazano, iż powódka dysponuje w stosunku do M. C. wierzytelnością w kwocie 140.000 zł, którą nabyła na mocy umowy sprzedaży z dnia 10 lipca 2015 r. od K. W., któremu przysługiwała ona na mocy umowy o podział majątku wspólnego zawartej z dłużnikiem w dniu 22 kwietnia 2011 r. Powódka, jako następcą prawny K. W., na mocy postanowienia Sądu Rejonowego Gdańsk-Północ w Gdańsku z dnia 23 września 2015 r. uzyskała klauzulę wykonalności co do § (...) aktu notarialnego z dnia 22 kwietnia 2011 r. w zakresie kwoty 140.000 zł. Po powstaniu wierzytelności wobec K. W. dłużnik zawarł ze swoją córką wyżej opisaną umowę darowizny z dnia 9 grudnia 2013 r., jednocześnie ustanawiając dożywotnią i nieodpłatną służebność osobistą mieszkania. Zdaniem powódki, działanie dłużnika było nakierowane na formalne wyzbycie się majątku, co prowadziło do pokrzywdzenia wierzyciela. Powódka wskazała, iż prowadzona przeciwko dłużnikowi egzekucja nie rokuje powodzeniem z uwagi na brak majątku dłużnika, z którego powódka mogłaby uzyskać zaspokojenie.

W odpowiedzi na pozew pozwana E. T. wniosła o odrzucenie pozwu, podnosząc zarzut braku jurysdykcji krajowej w procesie, gdyż pozwana od przeszło dziesięciu lat zamieszkuje na stałe w Wielkiej Brytanii. W przypadku nieuwzględnienia powyższego zarzutu wniosła o oddalenie powództwa w całości, jako bezzasadnego, podnosząc zarzut

nieważności umowy cesji wierzytelności oraz braku legitymacji czynnej powódki. Wniosła także o zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazano, iż przedmiotowa wierzytelność została już wcześniej zbyta przez K. W. na rzecz T. O., który następnie wystąpił o nadanie klauzuli wykonalności na swoją rzecz a po jej uzyskaniu prowadził egzekucję z majątku dłużnika. Pomimo powyższego, na mocy postanowienia Sądu Rejonowy Gdańsk-Północ w Gdańsku z dnia 12 czerwca 2015 r. klauzulę wykonalności uzyskał również K. W., który następnie w dniu 10 lipca 2015 r. zbył na rzecz powódki nieprzysługującą mu wówczas wierzytelność. Zdaniem pozwanej, powyższe czyni umowę z dnia 10 lipca 2015 r. nieskuteczną prawnie a z uwagi na brak causa jest ona nieważna, gdyż wierzytelność została nabyta za nieekwiwalentną cenę i w niewyjaśnionych okolicznościach, po przeszło dwóch latach od dokonania darowizny nieruchomości. Pozwana bezskutecznie składała zażalenie na nadanie klauzuli wykonalności na rzecz powódki.

Na rozprawie w dniu 4 października 2018 r. powódka zakwestionowała okoliczność zbycia wierzytelności przez K. W. w sposób wskazany w odpowiedzi na pozew. Podniosła zarzut nieważności umowy sprzedaży z dnia 29 sierpnia 2013 r. przez wzgląd na jej zawarcie przez zbywcę pod wpływem przymusu.

Postanowieniem z dnia 10 grudnia 2018 r. Sąd oddalił wniosek pozwanej o odrzucenie pozwu.

Orzeczenie jest prawomocne.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwana E. W. jest córką M. C. i K. W..

Okoliczność bezsporna

Małżeństwo M. C. i K. W. zostało rozwiązane przez rozwód na mocy prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 22 marca 2006 r. (sygn. akt II C 2762/05). Ich udziały w majątku wspólnym były równe i wynosiły po 1/2 części.

Okoliczność bezsporna

W dniu 22 kwietnia 2011 r. przed notariuszem Z. K. w G. byli małżonkowie dokonali podziału majątku wspólnego w ten sposób, że stanowiący odrębną nieruchomość lokal mieszkalny, położony w G. przy ul. (...), dla którego Sąd Rejonowy Gdańsk-Północ w Gdańsku III Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...), wraz z przynależnymi udziałami nabyła na wyłączną własność M. C. (dalej także jako dłużnik). W § (...) strony uzgodniły, że w związku dokonanym podziałem majątku wspólnego będzie ona zobowiązana do zapłaty na rzecz byłego męża kwoty 200.000 zł tytułem spłaty, przy czym kwota 60.000 zł miała zostać uiszczona w dniu zawarcia niniejszej umowy, natomiast pozostała kwota w wysokości 140.000 zł najpóźniej do dnia 30 września 2011 r. Zastrzeżono, że w przypadku sprzedaży przez M. C. przedmiotowej nieruchomości przed ustalonym dniem zapłaty, kwota 140.000 zł zostanie zapłacona w ciągu 10 dni od momentu zawarcia umowy zbycia lokalu. Co do obowiązku zapłaty kwoty 20.000 zł w wyżej określonych terminach M. C. poddała się egzekucji. K. W. zobowiązał się do dnia 30 września 2011 r., po otrzymaniu należnej kwoty, wymeldować się z przedmiotowego lokalu.

Okoliczność bezsporna, a nadto potwierdzona dowodem: umowa o podział majątku wspólnego w formie aktu notarialnego (Rep. A nr (...)) z dnia 22 kwietnia 2011 r. k. 22-24, 244-246, zeznania świadka M. C. k. 191, zeznania świadka K. W. k. 271.

Dłużnik dokonał zapłaty na rzecz wierzyciela kwoty 60.000 zł, natomiast kwota 140.000 zł nie została uiszczona.

Okoliczność bezsporna, a nadto potwierdzona dowodem: zeznania świadka K. W. k. 271.

Na mocy umowy zawartej w dniu 29 sierpnia 2013 r. przed notariuszem K. A. w G., K. W., w celu zwolnienia się z długu, przeniósł na T. O. wymagalną w dacie cesji wierzytelność o zapłatę kwoty 140.000 zł wraz z odsetkami,

przysługującą cedentowi w stosunku do M. C. na mocy aktu notarialnego z dnia 22 kwietnia 2011 r. W związku z przeniesieniem przedmiotowej wierzytelności cedent przeniósł na cesjonariusza także przysługujące mu prawa, wynikające z oświadczenia dłużnika o dobrowolnym poddaniu się egzekucji. Na powyższe cesjonariusz wyraził zgodę.

Strony oświadczyły, że na podstawie umowy z dnia 3 maja 2010 r. T. W. zobowiązał się do wykonania usług remontowych w mieszkaniu położonym w G. przy ul. (...), na poczet których T. O. wręczył a K. W. przyjął zaliczkę w kwocie 40.000 zł, która podlega zwrotowi z uwagi na brak realizacji przedmiotu umowy. Strony wskazały, iż przedmiotowa wierzytelność z tytułu zaliczki jest wymagalna i niekwestionowana przez strony a jej zwrot nie nastąpił do chwili zawarcia niniejszej umowy cesji.

Dowód: umowa przeniesienia wierzytelności w formie aktu notarialnego (Rep. A nr (...)) z dnia 29 sierpnia 2013 r. k. 109-112, 247-249, zeznania świadka M. C. k. 191.

Strony umowy były sobie znane. K. W. nigdy nie złożył żadnego oświadczenia, w którym uchylał się od skutków prawnych umowy z dnia 29 sierpnia 2013 r.

Okoliczność jest bezsporna, a nadto potwierdzona dowodem: zeznania świadka K. W. k. 271.

T. O. złożył wniosek o nadanie klauzuli wykonalności aktowi notarialnemu z dnia 22 kwietnia 2011 r. co do § (...) tego aktu, w którym dłużnik poddał się rygorowi egzekucji co do obowiązku zapłaty kwoty 20.000 zł. Postanowieniem z dnia 25 września 2013 r. (sygn. akt XIII 1 Co 4674/13) Sąd Rejonowy Gdańsk-Północ w Gdańsku nadał wnioskodawcy, jako nabywcy wierzytelności, klauzulę wykonalności co do § (...) przedmiotowego aktu notarialnego w zakresie kwoty 140.000 zł. Niniejsze postanowienie zostało zaopatrzone w klauzulę wykonalności w dniu 27 września 2013 r.

Dowód: postanowienie Sądu Rejonowego Gdańsk-Północ w Gdańsku z dnia 25 września 2013 r. sygn. akt XIII 1 Co 4674/13 wraz z klauzulą wykonalności k. 113-115.

W oparciu o uzyskany tytuł wykonawczy, z wniosku T. O. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym Gdańsk-Północ w Gdańsku T. P. prowadził egzekucję z majątku dłużnika. W tym okresie dłużnik świadczył pracę i osiągał z tego tytułu dochody, które podlegały zajęciom komorniczym.

Dowód: pismo Komornika Sądowego z dnia 8 lipca 2014 r. k. 116, zeznania świadka M. C. k. 191.

W dniu 9 grudnia 2013 r. przed notariuszem C. P. w G. M. C. zawarła z ze swoją córką – pozwaną E. W. umowę darowizny i ustanowienia służebności. Na mocy § (...) matka darowała córce lokal mieszkalny, stanowiący odrębną nieruchomość, położony w G. przy ul. (...), objęty księgą wieczystą nr (...) wraz z udziałem w nieruchomości wspólnej. Pozwana otrzymała także rzeczy ruchome opisane w § (...) ust. (...) tego aktu. Obdarowana powyższe darowizny przyjęła. Jednocześnie w wykonaniu nałożonego na nią w § (...) ust. (...) aktu polecenia, ustanowiła na rzecz darczyńcy oraz na rzecz swojego brata – N. W. dożywotnie i nieodpłatne służebności osobiste mieszkania wraz z udziałem w nieruchomości wspólnej, polegające na prawie korzystania ze wszystkich pomieszczeń w lokalu. Wartość rynkowa nieruchomości wyniosła 400.000 zł. Wartość służebności wyniosła łącznie 320.000 zł, natomiast czysta wartość darowizny, po potrąceniu wartości służebności, opiewała na kwotę 80.000 zł, zaś rynkowa wartość rzeczy ruchomych wyniosła łączną kwotę 16.000 zł. Wydanie lokalu nastąpiło w dniu 12 sierpnia 2013 r.

Dowód: umowa darowizny i ustanowienia służebności w formie aktu notarialnego (Rep. A nr (...)) z dnia 9 grudnia 2013 r. k. 72-76, odpis z księgi wieczystej nr (...) k. 36-53.

Następnie K. W. wniósł o nadanie klauzuli wykonalności aktowi notarialnemu z dnia 22 kwietnia 2011 r. w zakresie § (...) tego aktu.

Postanowieniem z dnia 12 czerwca 2015 r. (sygn. akt XIII 1 Co 1243/15) Sąd Rejonowy Gdańsk-Północ w Gdańsku nadał wnioskodawcy klauzulę wykonalności co do § (...) przedmiotowego aktu notarialnego w zakresie kwoty 140.000 zł.

Dow ód: postanowienie Sądu Rejonowego Gdańsk-Północ w Gdańsku z dnia 12 czerwca 2015 r. sygn. akt XIII 1 Co 1243/15 k. 117-118.

Na mocy umowy zawartej w dniu 10 lipca 2015 r. przed notariuszem J. S. w G., K. W. sprzedał K. M. całą wierzytelność pieniężną o zapłatę kwoty 140.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi za zwłokę w zapłacie w wysokości 64.875,62 zł, przysługującą mu wobec M. C., a K. M. powyższe kupiła. Zawarcie przedmiotowej umowy było podyktowane trudną sytuacją majątkową K. W.. Cena sprzedaży została ustalona na kwotę 10.000 zł i zapłacona w dniu zawarcia umowy. W treści § (...) sprzedający oświadczył, że przedmiotowa wierzytelność jest niezbywalna, niesporna, nieprzedawniona, nie została zajęta oraz na moment zawarcia umowy nie ma wobec niej wymagalnych wierzytelności lub innych zarzutów. Strony uzgodniły, że o nabyciu wierzytelności zawiadomi dłużnika nabywca, co następnie zostało dokonane listownie.

Dow ód: umowa sprzedaży w formie aktu notarialnego (Rep. A nr (...)) z dnia 10 lipca 2015 r. k. 19-21, 252-254, zeznania świadka M. C. k. 191, zeznania świadka K. W. k. 271.

Wobec powyższego powódka wniosła o nadanie klauzuli wykonalności aktowi notarialnemu z dnia 22 kwietnia 2011 r. w zakresie § (...) tego aktu.

Postanowieniem z dnia 23 września 2015 r. (sygn. akt XIII 1 Co 3332/15) Sąd Rejonowy Gdańsk-Północ w Gdańsku nadał wnioskodawcy, jako następcy prawnemu zbywcy, klauzulę wykonalności co do § (...) przedmiotowego aktu notarialnego w zakresie kwoty 140.000 zł. Niniejsze postanowienie zostało zaopatrzone w klauzulę wykonalności w dniu 25 sierpnia 2015 r.

Dow ód: postanowienie Sądu Rejonowego Gdańsk-Północ w Gdańsku z dnia 23 września 2015 r. sygn. akt XIII 1 Co 3332/15 wraz z klauzulą wykonalności k. 25.

W oparciu o uzyskany tytuł wykonawczy, z wniosku powódki Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym Gdańsk-Północ w Gdańsku K. P. prowadził egzekucję z majątku dłużnika. Dokonano zajęcia zasilku chorobowego dłużnika. Potrącenie było realizowane systematycznie od dnia 10 lutego 2016 r. Na skutek dokonanego zajęcia wynagrodzenia oraz wierzytelności u pracodawcy dłużnika, potrącono z wynagrodzenia dłużnika kwotę 1450,32 zł, która została przekazana powódce. W pozostałym zakresie egzekucja okazała się bezskuteczna z uwagi na brak uzyskiwania przez dłużnika dochodu na skutek rozwiązania umowy o pracę z dniem 31 grudnia 2015 r. oraz brak posiadania przez niego majątku, do którego można by skierować egzekucję.

Dow ód: pisma Komornika Sądowego: z dnia 7 stycznia 2016 r. i z dnia 25 lipca 2016 r. k. 26-28, zeznania świadka M. C. k. 191.

Po wszczęciu egzekucji przez powódkę, M. C. złożyła doniesienie do Prokuratury Rejonowej Gdańsk-Śródmieście w Gdańsku o prowadzeniu z jej majątku jednocześnie przez dwa odrębne podmioty dwóch egzekucji tej samej wierzytelności.

Aktem oskarżenia z dnia 18 grudnia 2018 r. (sygn. akt (...)) K. W. został oskarżony o to, że w dniu 10 lipca 2015 r. w G. wyłudził poświadczenie nieprawdy poprzez podstępne wprowadzenie w błąd notariusza w ten sposób, że w trakcie sporządzania aktu notarialnego Rep. A nr (...) zataił informację o uprzednim zbyciu przedmiotowej wierzytelności na rzecz T. O. oraz o to, że w dniu 12 czerwca 2015 r. w celu uzyskania klauzuli wykonalności z aktu notarialnego Rep. A nr (...) wyłudził poświadczenie nieprawdy poprzez podstępne wprowadzenie w błąd Sądu Rejonowego Gdańsk-Północ w Gdańsku w ten sposób, że składając wniosek o nadanie klauzuli wykonalności zataił fakt sprzedaży niniejszej wierzytelności na rzecz T. O., który następnie uzyskał klauzulę wykonalności co do przedmiotowego aktu notarialnego. Powyższe czyny były kwalifikowane z art. 272 k.k.

Wyrokiem z dnia 11 czerwca 2019 r. (sygn. akt II K 824/19) Sąd Rejonowy Gdańsk-Północ w Gdańsku uznał oskarżonego za winnego popełnienia zarzucanych mu czynów, z zastrzeżeniem jak w pkt I wyroku, wymierzając mu karę 8 miesięcy pozbawienia wolności.

Wyrok jest prawomocny od dnia 19 czerwca 2019 r.

Dowód: akt oskarżenia z dnia 18 grudnia 2018 r. sygn. akt (...) k. 251, wyrok Sądu Rejonowego Gdańsk-Północ w Gdańsku z dnia 11 czerwca 2019 r. sygn. akt II K 824/19 k. 250, pismo Sądu Rejonowego Gdańsk-Północ w Gdańsku z dnia 19 września 2019 r. sygn. akt II K 824/19 k. 295, zeznania świadka M. C. k. 191.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Sąd ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie zebranych i przeprowadzonych w sprawie dowodów, które poddano ocenie zgodnie z art. 233 § 1 k.p.c. Sąd dokonał oceny wiarygodności i mocy dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału.

Dokonując powyższych ustaleń faktycznych Sąd oparł się na dowodach w postaci dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, w szczególności w postaci: umów sprzedaży wierzytelności, umowy o podział majątku wspólnego z dnia 22 kwietnia 2011 r., postanowień Sądu Rejonowego Gdańsk-Północ w Gdańsku, pism Komornika Sądowego, odpisu KW nr (...), umowy darowizny z dnia 9 grudnia 2013 r., prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego Gdańsk-Północ w Gdańsku z dnia 11 czerwca 2019 r. oraz aktu oskarżenia z dnia 19 grudnia 2018 r.

W oparciu o powyższe dokumenty Sąd ustalił w głównej mierze okoliczność zawarcia przedmiotowych umów, prowadzone postępowania egzekucyjne i ich skuteczność.

Dowodom w postaci dokumentów urzędowych Sąd dał wiarę w zakresie tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone (art. 244 k.p.c.), zaś dokumentom prywatnym wyłącznie co do tego, że osoba podpisana na dokumencie złożyła oświadczenie zawarte w jego treści (art. 245 k.p.c.). Prawdziwość dokumentów, z których przeprowadzono dowód, nie budziła uzasadnionych wątpliwości Sądu. Wprawdzie K. W. zakwestionował ważność umowy cesji wierzytelności, zawartej w dniu 29 sierpnia 2013 r. z T. O., jednakże z materiału dowodowego nie wynika, aby złożył oświadczenie, w którym uchyliłby się od skutków niniejszego oświadczenia woli, co zresztą K. W. sam przyznał.

Strona pozwana natomiast zakwestionowała ważność umowy z dnia 10 lipca 2015 r., na mocy której powódka nabyła przedmiotową wierzytelność. Powyższe Sąd poddał analizie w dalszej części rozważań.

Sąd nie dał wiary załączonemu oświadczeniu K. W. z dnia 15 października 2018 r., gdyż okoliczności w nim wskazywane pozostawały w sprzeczności z pozostałym zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym.

Sąd poczynił także ustalenia w oparciu o zeznania świadków M. C. i K. W..

Sąd dał także wiarę zeznaniom świadka M. C., gdyż co do zasady korespondowały one z pozostałym zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym. W oparciu o nie ustalił, że pozostawała ona dłużnikiem wobec K. W. w związku z podziałem majątku. Zeznania potwierdziły też fakt dwukrotnego zbycia przedmiotowej wierzytelności.

Sąd natomiast odmówił wiary zeznaniom świadka K. W. w zakresie okoliczności zawarcia umowy z dnia 29 sierpnia 2013 r., mających skutkować jej nieważnością, gdyż w tej mierze zeznania świadka pozostawały w sprzeczności z pozostałym zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym. W pozostałym zakresie Sąd dał im wiarę. Na ich podstawie ustalił istnienie wierzytelności K. W. wobec byłej żony w związku z podziałem majątku, zawarcie dwóch umów sprzedaży wierzytelności, brak złożenia oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych umowy z dnia 29 sierpnia 2013 r., brak udzielenia powódce informacji o dokonanej uprzednio sprzedaży wierzytelności na rzecz T. O..

Sąd pominął dowód z zeznań stron z uwagi na ich niestawiennictwo na rozprawie w dniu 31 października 2019 r. pomimo prawidłowego wezwania.

Sąd oddalił wniosek o przesłuchanie świadka T. O. z uwagi na jego uporczywe niestawiennictwo na kolejno wyznaczanych terminach rozprawy, pomimo prawidłowego wezwania.

Zebrany w ten sposób materiał dowodowy dał spójny obraz rzeczywistego stanu niniejszej sprawy.

W ocenie Sądu, powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Przechodząc do merytorycznego rozpoznania sprawy wskazać należy, że podstawą żądania powódki w niniejszej sprawie jest instytucja uregulowana w przepisie art. 527 k.c.-531 k.c., nazywana w doktrynie prawa skargą pauliańską. Stanowi ona instytucję chroniącą wierzyciela przed niełojalnym działaniem dłużnika, który podejmuje czynności mające na celu uniemożliwienie realizacji wierzytelności poprzez doprowadzenie do stanu niewypłacalności albo powiększenie tego stanu, a korzyść z jego działania odnosi osoba trzecia. Skarga pauliańska wyposaża wierzyciela w możliwość przesądzenia, że dana czynność dłużnika jest bezskuteczna w stosunku do niego i umożliwia mu skierowanie egzekucji do przedmiotów, który wyszły albo nie weszły do majątku dłużnika wskutek jego zachowania. Przy czym należy równocześnie podkreślić, że istnienie wierzytelności i stan niewypłacalności dłużnika musi zaistnieć najpóźniej na dzień zamknięcia rozprawy.

Zgodnie z art. 527 § 1 k.c., gdy wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć. Z powyższego unormowania wynika, że wierzycielowi przysługuje skarga pauliańska, jeżeli w sprawie zachodzi kumulatywne spełnienie następujących przesłanek:

1. istnienie godnego ochrony interesu wierzyciela w postaci wierzytelności, która musi istnieć najpóźniej w chwili zamknięcia rozprawy, być zaskarżalna i pieniężna, przy czym nie musi być jeszcze stwierdzona tytułem egzekucyjnym;
2. dokonanie przez dłużnika z „osobą trzecią” czynności prawnej;
3. dokonanie przez dłużnika czynności „z pokrzywdzeniem wierzycieli” a zarazem takiej, z której „osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową”;
4. dokonanie przez dłużnika czynności „ze świadomością pokrzywdzenia”;
5. działanie osoby trzeciej w złej wierze.

Przy tym ciężar udowodnienia wymienionych przesłanek – co do zasady – spoczywa na wierzycielu, który jest jedynym podmiotem legitymowanym do wystąpienia z żądaniem uznania czynności prawnej dłużnika za bezskuteczną względem siebie.

Zaskarżeniu na podstawie art. 527 k.c. podlegają wyłącznie ważne czynności prawne dłużnika, nie zaś inne zdarzenia cywilnoprawne, które mogłyby powodować lub pogłębiać niewypłacalność dłużnika. Czynności podlegające zaskarżeniu w tym trybie muszą być jednocześnie czynnościami rozporządzającymi, tzn. wywoływać skutek w postaci przeniesienia, zniesienia, obciążenia lub innego osłabienia prawa lub też czynnościami zobowiązującymi o podwójnym skutku, które wywołały rozporządzenie. Nadto, przedmiotem zaskarżenia mogą być co do zasady czynności, które przynoszą korzyść majątkową osobie trzeciej, a więc czynności określane w doktrynie jako przysparzające (powodujące zwiększenie aktywów lub zmniejszenie pasywów osoby trzeciej), przy czym chodzi tylko o takie przysporzenia, które są skutkiem rozporządzeń dłużnika.

Przechodząc do oceny realizacji przesłanek wynikających z art. 527 k.c. w pierwszej kolejności zbadać należy zaistnienie w rozpoznawanej sprawie pierwszej z wymienionych przesłanek w postaci istnienia wierzytelności przysługującej stronie powodowej. Bezspornie, że zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika, że K. W. dysponował wierzytelnością w stosunku do byłej żony, powstałą na skutek podziału majątku, co nie było kwestionowane przez strony i co zgodnie przyznali byli małżonkowie. Wynika z niego także, iż przedmiotowa wierzytelność została zbyta na rzecz T. O. w dniu 29 sierpnia 2013 r. w celu zwolnienia się z długu. Na skutek powyższej czynności, od tej chwili nie przysługiwała już ona K. W., pomimo, iż postanowieniem z dnia 12 czerwca 2015 r. uzyskała

on klauzulę wykonalności co do § (...) przedmiotowego aktu notarialnego w zakresie kwoty 140.000 zł. Prawomocnym wyrokiem z dnia 11 czerwca 2019 r. został on bowiem uznany za winnego wyłudzenia poświadczenia nieprawdy poprzez podstępne wprowadzenie w błąd funkcjonariusza publicznego w ten sposób, że składając wniosek o nadanie klauzuli wykonalności zataił fakt uprzedniej sprzedaży niniejszej wierzytelności na rzecz T. O., który uzyskał klauzulę wykonalności i prowadził egzekucję niniejszej wierzytelności. Niniejszy Sąd jest związany ustaleniami poczynionymi w tym wyroku.

Przepis art. 509 § 1 i 2 k.c. stanowi, że wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na osobę trzecią (przelew), chyba że sprzeciwiałoby się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania. Wraz z wierzytelnością przechodzą na nabywcę wszelkie związane z nią prawa, w szczególności roszczenie o zaległe odsetki. Zgodnie natomiast z art. 510 § 1 k.c., umowa sprzedaży, zamiany, darowizny lub inna umowa zobowiązująca do przeniesienia wierzytelności przenosi wierzytelność na nabywcę, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej albo że strony inaczej postanowiły.

Z powyższych regulacji wynika, że przelew jest umową, mocą której wierzyciel przenosi wierzytelność na osobę trzecią. Przedmiotem przelewu jest wierzytelność, czyli przysługujące wierzycielowi prawo podmiotowe do żądania od dłużnika, aby spełnił świadczenie. Istotne jest to, aby owa wierzytelność istniała, nadto aby cedent miał prawną możliwość nią rozporządzać.

Wprawdzie zbywca podniósł, że umowę przelewu wierzytelności na rzecz T. O. należy uznać za nieważną, gdyż zawarta została przez zbywcę pod wpływem przymusu, jednakże warto mieć na uwadze, że uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia woli obciążonego taką wadą musi nastąpić w formie oświadczenia złożonego tej osobie na piśmie w odpowiednim terminie, o czym stanowi art. 88 § 1 i 2 k.c. Wystąpienie błędu, podstępny oraz groźby powoduje bowiem wadliwość czynności prawnej określaną mianem wzruszalności. Oznacza ona, że czynność prawna dotknięta wadą jest ważna (wywołuje właściwe dla niej skutki prawne), ale jej skutki ustają z mocą wsteczną (ex tunc), jeżeli uprawniony złoży oświadczenie woli, o którym mowa w powyższym przepisie. W odróżnieniu od nieważności bezwzględnej, brak skutków prawnych czynności dotkniętej omawianą sankcją nie następuje więc z mocy prawa, lecz w rezultacie pewnej aktywności uprawnionego. Uprawnienie do uchylenia się od skutków prawnych oświadczenia woli przysługuje temu, kto złożył je pod wpływem błędu, podstępny lub groźby. Wymaga zachowania formy pisemnej (ad probationem), niezależnie od tego, w jakiej formie złożono pierwotne (wadliwe) oświadczenie woli. Ma ono charakter prawo kształtujący. Jego wykonanie następuje w drodze jednostronnej czynności prawnej polegającej na złożeniu przez uprawnionego oświadczenia woli o uchyleniu się od skutków prawnych wcześniejszego oświadczenia wchodzącego w skład wadliwej czynności prawnej. Adresatem tego oświadczenia jest druga strona wadliwej umowy lub adresat pierwotnego oświadczenia woli będącego elementem wadliwej czynności prawnej jednostronnej.

Wobec powyższego, możliwość powołania się na nieskuteczność czynności prawnej dokonanej pod wpływem błędu (podstępny) lub groźby jest uzależniona od wykonania uprawnienia do uchylenia się od skutków prawnych wadliwego oświadczenia. Z materiału dowodowego zgromadzonego w niniejszej sprawie jednakże nie wynika, aby K. W. złożył oświadczenie, w którym uchyliłby się od skutków złożonego oświadczenia woli, co zresztą K. W. sam przyznał. W ocenie Sądu nastąpiło skuteczne zbycie wierzytelności na rzecz T. O..

Niezależnie od powyższego wskazać należy, że materiał dowodowy nie potwierdził, jakoby zbywca wierzytelności działał pod wpływem przymusu czy też groźby. Poza zeznaniami samego zbywcy, z oczywistych względów zainteresowanego składaniem zeznań o takiej właśnie treści, nie ma żadnego dowodu, który potwierdziłby działanie w ramach wady oświadczenia woli.

Podkreślić też należy, iż upłynął już roczny termin do złożenia oświadczenia woli o uchyleniu się od skutków prawnych umowy cesji zawartej z T. O.. Termin ten liczyć należy od dnia, w którym ustała obawa. Stan obawy już nie istniał z całą pewnością już w dniu 10 lipca 2015 r., skoro w tej dacie zbywca zdecydował się na powtórne zbycie tej samej wierzytelności.

Nie ulega więc wątpliwości, że z uwagi na zbycie wierzytelności przez K. W. nie mógł on ponownie zbyć tej samej wierzytelności na rzecz powódki, gdyż od momentu jej przelewu na rzecz T. O. nie przysługiwała już ona zbywcy. Takie zapatrywanie znajduje potwierdzenie w orzecznictwie Sądu Najwyższego, w którym przyjmuje się, że przelew wierzytelności może dotyczyć tylko takich wierzytelności, które przed zawarciem umowy przysługiwały osobie trzeciej względem dłużnika. Natomiast brak wierzytelności czyni umowę o przelew wierzytelności nieskuteczną prawnie (tak Sąd Najwyższy w wyrokach: z dnia 3 kwietnia 2003 r. sygn. akt V CKN 1630/00, LEX nr 80251 i z dnia 6 października 2006 r. sygn. akt V CSK 147/06, LEX nr 196511).

Skoro zaś powódka nie nabyła skutecznie wierzytelności, to tym samym nie nastąpiło spełnienie pierwszej z przesłanek skargi pauliańskiej - istnienia po stronie powodowej wierzytelności domagającej się ochrony. Z uwagi na wymóg kumulatywnego spełnienia wszystkich przesłanek skargi pauliańskiej celem dochodzenia roszczenia, w tych okolicznościach Sąd odstąpił od analizy zaistnienia w niniejszej sprawie pozostałych przesłanek.

Mając powyższe na uwadze, Sąd oddalił powództwo na podstawie art. 527 § 1 k.c. stosowanego a contrario, o czym orzeczono w punkcie I wyroku.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu wydane zostało na podstawie przepisu art. 98 § 1 i 99 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c., zgodnie z regułą odpowiedzialności za wynik postępowania, w myśl której koszty te ponosi strona przegrywająca sprawę.

W związku z powyższym, Sąd w punkcie II wyroku zasądził od powódki na rzecz pozwanej kwotę 5.417 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Powyższa kwota obliczona została na podstawie § 2 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 265), z uwzględnieniem wydatków pełnomocnika pozwanej, tj. kwoty 17 zł uiszczonej tytułem opłaty od dokumentu pełnomocnictwa.